

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу аспіранта кафедри ветеринарної хірургії та репродуктології Державного біотехнологічного університету

НОВИЦЬКОГО Всеволода Олександровича на тему

“ Клініко-експериментальне обґрунтування лікування собак за нестабільності крижово-клубового суглобу ” поданої на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 21 Ветеринарна медицина за спеціальністю 211 Ветеринарна медицина.

Актуальність теми дисертації. Крижово-клубовий суглоб (ККС) є анатомічним елементом, який з'єднує тулуб і тазові кінцівки тварини. Травми крижово-клубового суглобу у собак виникають як самостійне явище, так і супроводжують переломи тазу і тазової кінцівки. Основною причиною даних ушкоджень є падіння з висоти та дорожньо-транспортні пригоди. Також нестабільність і дегенеративні зміни крижово-клубового суглобу описуються як важливі етіологічні фактори у собак з хронічним болем ділянки тазу. Хвороби крижово-клубового суглобу частіше реєструються у собак для яких фізичне навантаження займає важливу роль. Крім того в цій ділянці описана пухлинна патологія і хвороби інфекційного характеру.

Для лікування собак з нестабільністю ККС запропоновано консервативний та оперативний методи. Але в той же час за нестабільності ККС на зараз відсутні стандартизовані детально описані ефективні методи хірургічних операцій з описом впливу їх на організм тварин. Таким чином, впровадження нових науково обґрунтованих методів лікування собак за нестабільності крижово-клубового суглобу на підставі сучасних методів діагностики та визначення впливу різних методик на організм є актуальним в умовах сьогодення, і дасть змогу оптимізувати надання хірургічної допомоги тваринам.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконувалися в межах освітньо-наукової програми підготовки PhD та як частина державних наукових тематик: “Клініко-експериментальне обґрунтування методів

анестезії, діагностики та патогенетичних засобів лікування тварин за хірургічних захворювань”, номер державної реєстрації 0119U100919 (2019-2024 роки) та “Інноваційні методи анестезії, діагностики та лікування тварин за хірургічних захворювань” номер державної реєстрації 0125U000487 (2024-2025 роки).

Наукова новизна роботи. Дисертантом вперше в Україні вивчено поширеність і структуру захворювань крижово-клубового суглоба у собак. У популяціях Харкова, Львова та Дніпра частка цих патологій становить 6,2–10,6 % від усіх хвороб тазової ділянки. При цьому нестабільність ККС діагностується в 31–47 % випадків. Розроблено алгоритм діагностики нестабільності ККС, який базується на комплексній оцінці анамнезу, клінічного огляду (включаючи шкалу болю Мельбурнського університету), неврологічного статусу та інструментальних методів (рентгенографія, рентгеноскопія, УЗД). Вперше доведено, що консервативне лікування нестабільності ККС є ефективним лише у 28,6 % тварин і часто супроводжується розвитком остеосклерозу та остеоартриту. Показано, що малоінвазивна стабілізація ККС канюльованим гвинтом під рентген-контролем дозволяє значно зменшити травматизацію тканин, підвищити точність установки імплантату, уникнути його міграції та скоротити тривалість операції в середньому вдвічі порівняно з відкритим методом. Вперше в вітчизняній ветеринарній хірургії доведено, що малоінвазивний метод у поєднанні з епідуральним введенням бупівакаїну забезпечує менш виражену посттравматичну реакцію організму, швидшу нормалізацію показників організму, кращий контроль болю та зниження загальної стресової та запальної відповіді порівняно з традиційним відкритим хірургічним втручанням.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що на підставі результатів власних досліджень у собак з нестабільністю крижово-клубового суглоба обґрунтовано застосування методики закритого малоінвазивного методу хірургічного втручання із використанням канюльованого гвинта та інтраопераційної рентгеноскопії на фоні післяопераційної епідуральної аналгезії 0,2% бупівакаїном, що забезпечує зменшення терміну операції, витрат на лікування і більш швидкому терміну одужання тварин.

Матеріали дисертації використовуються в навчальному процесі під час вивчення дисциплін хірургічного профілю “Загальна та спеціальна хірургія”, “Хірургічні хвороби собак і котів”, “Ветеринарна хірургія”, “Травматологія та ортопедія дрібних домашніх тварин” і в наукових дослідженнях (Білоцерківський національний аграрний університет, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Полтавський державний аграрний університет, Державний біотехнологічний університет м. Харків).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація Новицького В.О. написана українською мовою і відповідає вимогам МОН України щодо дисертацій на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії. Назва дисертації повністю відповідає її змісту. Робота складається зі вступу, огляду літератури, розділу “Вибір напрямів досліджень, матеріали та методи виконання роботи”, розділу “Власні дослідження”, аналізу та узагальнення результатів досліджень, висновків та практичних рекомендацій, списку використаної літератури і 4 додатків. Основний текст дисертації викладено на 152 сторінках комп’ютерного тексту, ілюстровано 7 таблицями та 36 рисунками. Список використаних джерел містить 222 найменувань, у тому числі 190 – латиницею. Використання ідей, результатів, текстів і рисунків інших авторів мають відповідні посилання на першоджерела.

Повнота викладених наукових досліджень в опублікованих працях. За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано 5 наукових праць у виданнях, що належать до переліку фахових наукових видань України, 5 тез доповідей на наукових конференціях, 4 методичні рекомендації. Аспірант прийняв участь 8 міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. В результаті перевірки матеріалів дисертаційної роботи Новицького В.О. не виявлено ознак плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації.

Відомості щодо проходження біоетичної експертизи дисертаційних досліджень. При виконанні експериментальних досліджень на собаках з нестабільністю крижово-клубового суглоба аспірантом Новицьким В.О. порушень

морально-етичних норм при проведенні науково-дослідної роботи не виявлено. Проведені дослідження відповідали чинному законодавству України щодо загальних принципів проведення експериментів на тваринах, а також виключали жорстоке поводження з експериментальними тваринами.

Аналіз структури і змісту дисертації. У вступі в стислій формі викладено актуальність теми, зв'язок з науковими програмами, мету і завдання досліджень, наукову новизну і практичне значення отриманих результатів, особистий внесок здобувача, апробацію результатів дисертації, публікації.

Розділ 1. Складається з 9 підрозділів, і послідовно описує структуру, біомеханіку, розповсюдження та лікування собак за хвороб крижово-клубового суглобу та перспективи подальших досліджень.

Розділ 2. Вибір напрямів досліджень, матеріал та методи виконання роботи висвітлює основні методологічні особливості виконання дисертації. В них автор описує загальну схему досліджень, методики визначення стану тварини з метою діагностики, лікування та протягом післяопераційного періоду.

Розділ 3. Власні дослідження містить 8 підрозділів і детально описує моніторинг поширення нестабільності крижово-клубового суглоба, алгоритм діагностики, лікування собак за нестабільності крижово-клубового суглоба, плин післяопераційного періоду, дослідження показників крові і сироватки за різних методів лікування собак, опис клінічних випадків нестабільності за двостороннього ураження, а також за політравми.

Розділ 4. Аналіз та узагальнення результатів досліджень з критичної точки зору описує отримані результати власних досліджень, дискутує з іншими дослідниками, які займалися цією проблематикою, та виконує аналітичну оцінку.

Висновки викладено і логічній послідовності відповідно до мети та поставлених завдань, повністю відповідають змісту власних досліджень і засвідчують досягнення здобувачем поставленої мети.

Дискусійні, критичні зауваження та запитання до здобувача.

Перелік зауважень до дисертаційної роботи

1. Недостатньо детально описано статистичну обробку результатів: не наведено використані критерії, перевірку нормальності розподілу, підхід до порівняння груп, рівень значущості та програмне забезпечення.
2. Відсутній чіткий опис формування експериментальних груп: не визначено принципи рандомізації, критерії включення/виключення, а також порівнянність груп за ключовими показниками (вік, маса тіла, порода, тяжкість травми).
3. Обсяг окремих підгруп є недостатнім для формування обґрунтованих висновків (зокрема, $n=7$ для консервативного лікування), що знижує статистичну потужність дослідження.
4. Не наведено розрахунок вибірки (power analysis), що є бажаним для експериментальних досліджень.
5. Висновки місцями мають надмірно категоричний характер (наприклад, «виключається міграція гвинта»), що не відповідає принципам доказової медицини.
6. В окремих випадках відсоткові значення подано з надмірною точністю при малих вибірках (наприклад, 83,67%), що є методично недоцільним.
7. Твердження про зниження вартості лікування не підкріплено економічним аналізом.
8. Наявні неузгодженості між метою, завданнями та результатами (зокрема, заявлено профілактику, але фактично вона не досліджена).
9. Огляд літератури має описовий характер і недостатньо орієнтований на формування наукової проблеми.
10. У тексті виявлено стилістичні неточності та русизми, а саме:

Сторінка 6: «дрібних домашніх тарин» — правильно: «дрібних домашніх тварин».

Сторінка 19: «важливе роль» — правильно: «важливу роль». Помилка залишилася у вступі.

Сторінка 19: «у собак для яких» — необхідна кома: «у собак, для яких».

Сторінка 19: «будь яких порід» — правильно: «будь-яких порід».

Сторінка 20: «викристання аналгетиків» — правильно: «використання аналгетиків».

Сторінка 20: «нестабільністю ККС» — правильно: «нестабільністю ККС».

Сторінка 20: «свідчить про те що» — необхідна кома: «свідчить про те, що».

Сторінка 21: «на зараз відсутні» — стилістично і нормативно правильно: «нині відсутні», «на сьогодні відсутні» або «дотепер відсутні».

Сторінка 24: «виключається» — правильно: «виключається».

Сторінка 24: «більш швидкому терміну одужання» — граматично правильно: «швидшому одужанню» або «скороченню терміну одужання».

Сторінка 24: «дрібних домашніх тарин» — правильно: «дрібних домашніх тварин».

Сторінка 24: пропущено кому і пробіл у конструкції: «котів» і в наукових дослідженнях» — правильно: «котів» і в наукових дослідженнях».

Сторінка 25: «з використанням матеріалів» — правильно: «з використанням матеріалів».

Сторінка 25: «матеріалів отриманий дисертантом» — правильно: «матеріалів, отриманих дисертантом».

Сторінка 28: «покритими гіаліновим або волокнистих хрящем» — правильно: «покритими гіаліновим або волокнистим хрящем».

Сторінка 42: «гвинта який» — необхідна кома: «гвинта, який».

Сторінка 55: «на зараз» — правильно: «нині», «на сьогодні».

Сторінка 63: «згідно закону України» — правильно: «згідно із Законом України».

Сторінка 63: «Проведені дослідження проводилися» — тавтологія.

Правильно: «Дослідження виконували відповідно до принципів біоетики»

Сторінки 3, 65, 66, 81, 86, 121: надмірне використання конструкції «в рамках».

У науковому тексті краще: «у межах», «під час», «на цьому етапі».

Сторінки 20, 39, 42, 47, 49, 62, 68, 72, 80, 106, 111, 119, 141: надмірне використання слів «даний», «дана», «даного». Доцільно вживати «цей», «ця», «цього» або вилучати зайве слово.

Сторінки 80, 91, 94, 103, 105, 106, 112, 116, 125, 134, 147: повторюється конструкція «нами було...». Бажано використовувати активні або безособові форми: «ми визначили», «встановлено», «проведено».

11. У всьому тексті: необхідно чітко розмежувати терміни «анестезія» й «аналгезія», особливо під час опису післяопераційного введення бупівакаїну.

12. В англomовній анотації, сторінки 7–11: є кальковані й граматично неприродні конструкції, зокрема:

Clinical and experimental justification of dogs treatment — краще: Clinical and experimental justification of the treatment of dogs...;

third group dogs — краще: dogs in the third group;

except third — краще: except in the third group;

postoperative period optimization — краще: optimization of postoperative recovery, та інше.

13. Список літератури оформлено неоднорідно (різні стилі, невпорядкованість DOI, змішування форматів), є низка системних недоліків у цитуванні: виявлено змішування різних стилів посилань (author–year та нумераційного), що ускладнює однозначну ідентифікацію джерел, а також неповну відповідність між текстом і списком літератури. Крім того, значна частка джерел є застарілими: приблизно 45% мають вік понад 5 років, що загалом допустимо для фундаментальних праць, але потребує збалансування сучасними публікаціями.

Питання до здобувача:

1. Яким чином формувалися дослідні групи тварин і чи забезпечувалась їх порівнянність за віком, масою тіла, породою та тяжкістю травми?
2. Які статистичні методи використовувалися для аналізу результатів і як перевірялась достовірність отриманих даних?
3. Чим пояснюється відносно мала кількість тварин у групі консервативного лікування і як це впливає на достовірність висновків?
4. Які критерії були використані для оцінки ефективності лікування і чи є вони стандартизованими у ветеринарній практиці?
5. Чи можна вважати отримані результати репрезентативними для всієї популяції собак, чи вони обмежені вибіркою конкретних клінік?
6. У чому принципова перевага малоінвазивного методу стабілізації порівняно з відкритим, з точки зору патогенезу та віддалених результатів?
7. Які потенційні ускладнення малоінвазивного методу Ви спостерігали і як вони порівнюються з відкритим методом?
8. Чим обґрунтовано використання саме бупівакаїну для епідуральної аналгезії і чи розглядалися альтернативні препарати?
9. Чи проводилась оцінка економічної ефективності запропонованого методу лікування і які її результати?
10. Які перспективи подальших досліджень у цьому напрямку та чи можливе впровадження Ваших результатів у широку ветеринарну практику

Подані зауваження не знижують загальної наукової та практичної цінності роботи, однак їх усунення є необхідним для підвищення рівня доказовості, наукової коректності та відповідності сучасним вимогам до дисертаційних досліджень.

Загальний висновок на дисертацію. Дисертація оформлена відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.). Враховуючи актуальність теми роботи, її наукову новизну, обсяг проведених експериментальних та клінічних досліджень та їх високий методичний рівень, теоретичну й практичну цінність, науково-кваліфікаційний рівень і аналіз одержаних результатів, їх апробацію та висвітлення, належне оформлення дисертації, обґрунтованість висновків і пропозицій, відповідність спеціальності 211– Ветеринарна медицина вважаємо, що дисертаційна робота Новицького Всеволода Олександровича на тему “ Клініко-експериментальне обґрунтування лікування собак за нестабільності крижово-клубового суглобу ” є завершеною науковою працею, яка має вагоме теоретичне і практичне значення для ветеринарної медицини.

Рецензент:

професор кафедри

фізіології та біохімії тварин

Державного біотехнологічного університету

доктор ветеринарних наук, професор

Ольга БОБРИЦЬКА

Підпис Бобрицької О
ЗАСВІДЧУЮ
Керівник відділу діловодства ДЕТУ